

El català encara no és cosa d'Europa

El tradicional europeisme català està tocat, i en bona part per la no-admissió del català a la Unió. Tant si és culpa de la UE com del Govern espanyol, francès o irlandès, el cas és que el català s'ha quedat fora de les llengües reconegudes en l'anomenada Constitució europea. El darrer intent no va estar lliure d'obstacles.

La campanya per referèndum sobre el "Tractat pel que s'institueix una Constitució per Europa" ja ha començat. El "sí" només l'abanderaren obertament Lleida a CiU, el PSC-PSOE, i amb la boca petita el PP. Convergència dubta, i encara més ERC i ICV, on són nombrosos els que el cos els demana un "no" rotund.

Un dels principals estímuls d'aquest "no" és l'intent fallit de col·locar la llengua catalana entre les vint-i-una llengües que consten en el projecte de Constitució. És a dir, col·locar-la en l'article IV.10, on hi ha el llistat del que es considera "les llengües de la Constitució europea". Això no volia dir que el català fos oficial a la UE, cosa que regula un reglament del 1958 ampliat progressivament, però sí que fes realment el primer pas important per aconseguir l'oficialitat, ja que s'havia ficat en l'origen d'un dels tractats més importants de la història de la UE. A la pràctica, la inclusió del català a la llista del IV.10, a més del reconeixement constitucional, suposava que es fes una traducció oficial del text al català, i que els ciutadans es poguessin adreçar en català a les institucions, organismes consultius i al Defensor del Poble de la UE, i rebre resposta en aquest idioma. Però no ha pogut ser. De fet, la proposta, tal com la demanava ERC, no es va arribar a formalitzar mai. I al final el tractat constitucional tan sols inclou la possibilitat de la traducció, que haurà de pagar cada estat.

Fins ara hi havia hagut altres intents per situar el català al mapa de la Unió Europea, però no havien arribat gaire lluny. El precedent més destacat és la resolució del Parlament europeu de 1990, que només recomana a les seves oficines que editin el

material de difusió en català. La resta són altres intents de la societat civil i d'alguns eurodiputats, que han estat rebutjats o que fins i tot no han arribat ni a ser considerats, com per exemple les propostes de la Convenció Catalana per al text constitucional. Tampoc no hi ha constància que l'únic representant català en el grup que redactà l'anomenada Constitució europea, Josep Borrell, fes esforços per situar el català a la primera divisió europea.

La diferència amb el que ha passat els darrers mesos és que per primer cop s'ha plantejat en l'àmbit del Consell Europeu, és a dir, de qui té la paella pel mànec a la UE, els caps d'Estat i de Govern.

Zapatero necessita ERC. La majoria absoluta del PP i la perspectiva que es revalidés van significar un inici d'any sense que ni societat civil ni política intentés aprofitar la recta final del debat de la Constitució per incloure el català. L'oportunitat es presentà a partir dels resultats de les eleccions estatals del 14 de març. Zapatero necessitava els vots d'ERC per a la investidura en primera votació, i els independentistes i els seus assessors en temes europeus veieren l'escaleta de l'article IV.10 per al català. Així ho va plantejar el 16 d'abril el portaveu d'ERC a Madrid, Joan Puigcercós, i així ho va recollir Zapatero. El vent encara anava més en popa el 20 d'abril, després de l'entrevista del president del Parlament de Catalunya, Ernest Benach, amb el seu homòleg de l'Eurocambra, el liberal irlandès Pat Cox. De fet, Cox anava més enllà, ja que es mostrava partidari d'igualar el català a l'estatus del gaèlic, cosa que comportava afegir a la proposta d'ERC la possibilitat de parlar català al Parlament europeu si abans es demanava.

José Luis Rodríguez Zapatero es va comprometre amb ERC a dur el català a Europa i tan sols ha aconseguit una traducció del nou Tractat. Si que ha aconseguit no perdre i potser guanyar algun eurodiputat, i que el dret a veto sigui més assequible per a Espanya. A la imatge, amb el president francès, Jacques Chirac, i el ministre d'Afers Exteriors espanyol, Miguel Ángel Moratinos, a la darrera reunió de la Comissió Europea, el 17 de juny.

Tots els implicats sabien que s'anava tard, que de la Constitució només se'n podien tocar temes que encara estaven oberts –i no era precisament el cas de les llengües–, però alhora quedava clar que Zapatero feia un gran favor a la UE canviant l'actitud de l'anterior Govern espanyol i desbloquejant les negociacions sobre el tractat. A canvi, sabia que el compensarien, com a mínim recuperant eurodiputats per Espanya, replantejant els tants per cents d'estats i població necessaris per vetar una decisió a la UE, i finalment un tercer tema que podia ser el català, o les llengües cooficials de l'estat a la UE. Posant fil a l'agulla, el 3 de maig es féu la primera trobada informal de diplomàtics dels 25 estats per preparar la decisió final. Allí la representació espanyola, curiosament a càrrec del català Carles Casajuana, va presentar una proposta que no era ben bé el que ERC demanava. De fet, era molt més complicat. En comptes d'incloure només el català a la llista del IV.10, es retocava l'article I.8, afegint que els estats que tinguin altres llengües reconegudes constitucionalment podran demanar que aquestes també siguin útils per dirigir-se a la UE i rebre resposta. També afegia al IV.10 un paràgraf en què deia que també es podrien fer traduccions del Tractat en les llengües que els estats designessin, mentre fossin

oficials en tot o part del territori estatal, que tant una cosa com l'altra la pagaria cada estat sol·licitant i que s'havia d'avisar en sis mesos després de signar del Tractat.

El primer a mostrar els seus recels sobre el tema fou el ministre d'Assumptes Exteriors francès, Michel Barnier, que tot i no oposar-se al tema frontalment, advertia els periodistes que calia ser "molt prudents" amb els temes lingüístics.

Anuncis a la premsa estrangera.

Fora dels passadissos de la UE es fan altres moviments de pressió. En ple Fòrum a Barcelona, l'11 de maig, en un diàleg sobre Europa i amb la presència de líders de la UE com Romano Prodi, el president Maragall demanà l'oficialitat del català a la Unió. Evidentment era més del que s'havia demanat realment.

Però perquè no quedessin dubtes, la proposta concreta d'ERC la féu seva el Govern de la Generalitat amb un anunci públic a dos diaris europeus fets a Brussel·les: *Le Soir* i *International Herald Tribune (IHT)*. Efectivament, la proposta de la branca republicana del Govern era fer l'impacte més gran amb la publicació a sis diaris: *The Financial Times* (la referència a la UE), *Le Monde* (per l'importància del tema a França), *Le Soir* (Brussel·les), *Corriere della Sera* (per Romano Prodi), un

d'alemany sense especificar, i *El País*. La proposta anava ràpida fins que va topar amb el departament de difusió de l'oficina de comunicació del Govern, encapçalada pel socialista Jordi Mercader, aleshores en plena polèmica amb el secretari de Comunicació, Miquel Sellarès. Al·legant problemes econòmics, Mercader deixà la proposta en dos diaris, un dels quals, l'*IHT*, no estava a la llista per no ser la referència europea principal, si bé és cert que té un acord amb el periòdic espanyol *El País*.

Però ni l'anunci ni les paraules de Maragall no van tenir cap efecte en el Govern irlandès, que en aquells moments presidia la UE i per tant era el país encarregat d'endreçar les propostes per oferir-les al màxim de garbellades als estats. Així, el 17 de maig, en la Conferència Intergovernamental, la presidència irlandesa va oferir una versió aigualida de la proposta espanyola: només hi hauria traducció, a càrrec de cada estat sol·licitant. En efecte, per a Puigcercós la proposta espanyola ja significava "exportar el problema i provocar un incendi" entre els estats de la UE, per exemple per a Letònia i els seus russòfons.

Veient que les coses es torçaven, diverses associacions catalanes, de l'Ateneu Barcelonès al Cercle d'Economia, passant pel Barça o l'IEC, i liderades per Òmnium Cultural, presenten una campanya que re-

EFE / EL TEMPS

Joan Puigcercós (ERC) no ha aconseguit que Zapatero inclogui el català a la llista de llengües del Tractat constitucional. Al costat, anuncia de la Generalitat de Catalunya a l'International Herald Tribune.

**Units en la diversitat
Català, llengua d'Europa**

El Govern de Catalunya demana als ciutadans i ciutadanes d'Europa que se solidaritzin amb el reconeixement de la llengua catalana a la Unió Europea, amb la seva inclusió a l'article IV.10 de la Constitució europea, per principis d'equitat, justícia i de preservació d'un patrimoni cultural viu que és de tots els europeus.

El català és la llengua on què s'escriuen Ramon Llull, Ausiàs Marc, Carles Ribé, Mercè Rodoreda i Josep Pla, coneguda per onze milions d'europeus i sembla, en nombre de parlants, al grec o al suec, fet que la situa entre les deu llengües més parlades d'Europa oficialment reconegudes. Llengua que és oficial al Principat d'Andorra i cooficial en tres comunitats autònomes espanyoles. Llengua que es parla a quatre estats d'Europa. Llengua d'un poble que ne dona al món figures com Antoni Gaudí, Pau Casals, Salvador Dalí i Joan Miró.

**United in diversity
Catalan, a language of Europe**

The government of Catalonia calls upon the citizens of Europe to show their solidarity by recognising the Catalan language in the European Union with its inclusion in article IV.10 of the European Constitution, based on the principles of justice, equality and the preservation of a living cultural heritage that belongs to every European.

Catalan is the language in which Ramon Llull, Ausiàs Marc, Carles Ribé, Mercè Rodoreda and Josep Pla wrote; it is known by eleven million Europeans and in terms of the number of speakers it matches Greek and Swedish, a fact that places it amongst the ten most spoken of the officially recognised languages in Europe; it is the official language of the Principality of Andorra and the co-official language of three autonomous communities of Spain; it is a language that is spoken in four European states; it is the language of a people who have given the world figures such as Antoni Gaudí, Pau Casals, Salvador Dalí and Joan Miró.

 Generalitat de Catalunya
Government of Catalonia

clama que, a més de la traducció del Tractat al català, aquesta llengua figurí a la llista del IV.10. Les pors, però, estaven fundades, com va reconèixer Maragall. En una compareixença al Parlament del 26 de maig, i a la pregunta del portaveu d'ERC, Josep Huguet, Maragall explicà que sobre la possibilitat d'adreçar-se en català a la UE havia parlat amb "responsables francesos i anglesos de temes europeus i que no hi estan d'acord". Maragall afegí aquell dia un lacònic i premonitori "no ens fem il·lusions". Curiosament, el mateix dia el secretari d'Estat britànic per Europa, Denis McShane, deia al diari Avui que el seu Govern "no té cap objecció que el català tingui un reconeixement més gran del que li vol atorgar la presidència irlandesa". Fos com fos, el cas és que aquell dia la cambra catalana sí que aprovà per unanimitat, és a dir, amb el PP inclòs, una declaració per incloure el català a la llista del IV.10.

Amb la campanya electoral europea la demanda pel reconeixement del català es va disparar. Raül Romeva (ICV), Ignasi Guardans (CiU) i sobretot Bernat Joan (ERC) sorprenien els manobres de la negociació i demanaven l'oficialitat directament. La sorpresa també venia de les paraules del mateix Borrell, que en un primer moment es mostrava partidari de poder-se adreçar a la UE en català. Fins i tot el popular Vidal-Quadras no hi era radicalment contrari. Després del 13 de juny, les flamarades s'apagaren. Però alhora es reprengueren les pressions sobre Zapatero i Moratinos.

Casajuana intentà convèncer Puigcercós que amb la traducció ja s'inclouia el dret a

petició en català, però aquest insistí que no era tan clar i que calia corregir l'estratègia espanyola i mencionar el cas únic del català perquè es pogués usar per comunicar-se amb la UE. En aquest sentit, ERC forní Moratinos d'un argumentari per defensar l'excepcionalitat catalana dins la UE (sense comparació possible amb altres casos com el basc o gallec). També el Govern català envià a Zapatero un informe jurídic sortit del Patronat Català Pro-Europa, que avalava la proposta d'incloure el català a l'article IV.10. A part d'això, res més, com recorda Puigcercós: "Em vaig trobar sol, CiU no s'ho va voler fer seu, Òmnium va arribar tard, el Govern només va fer dos anuncis, el PSC no va apretar prou, i a més el Govern basc no va dir res."

Ni el Sinn Féin. Tampoc a la UE hi havia una gran predisposició, amb excepcions com l'alemanya o l'anglesa, que públicament deien que no posaven traves al tema. Però el 14 de juny, el ministre d'Afers Estrangers d'Irlanda, Brian Cowen, va dir que no calia anar més enllà de la traducció oficial. Una actitud que sorprengué els que havien demanat al Govern irlandès que tingués més sensibilitat pel català. ERC intentà pressionar-los demanant al Sinn Féin que els donés un cop de mà, però aquests feren honor al nom ("Nosaltres sols") i van dir que no podien fer-hi res.

Així les coses, la cimera europea definitiva sobre la Constitució es féu els dies 17 i 18 de juny a Brussel·les. L'estratègia sobre el català de Moratinos i Zapatero teòricament era presentar primer una nova proposta que fos inassumible per a la resta

d'estats i, a canvi de retirar-la, incloure el català a la llista de IV.10. Així, proposaren una addenda al tractat que deia que la Unió parés una atenció especial a les llengües també oficials en tot o part d'un o més estats de la UE i que en el futur considerés la possibilitat de "reconèixer aquestes llengües, específicament en relació amb la possibilitat per als ciutadans de comunicar-se amb les institucions de la Unió amb aquestes llengües". Una proposta que estenia el problema a tots els estats de la UE amb minories reivindicatives.

Tant si la proposta era realment inacceptable com si no, el cas és que la resposta va ser no. Aleshores els representants espanyols haguessin hagut de posar damunt la taula el cas català, però fonts del funcionari europeu asseguren que res d'això succeí. La presidència irlandesa va fer una contraproposta encara més tèbia que l'espanyola ("l'adhesió de la Unió a la diversitat cultural d'Europa i continuar parant atenció a la diversitat lingüística"), i els 25 l'acceptaren. A la sortida del conclave, el representant irlandès ara deia que havia fet tot el possible, i el president Chirac es desentenia del tema així: "Respecto tothom, els catalans en particular, però aquest és un problema estrictament espanyol i no tinc intenció de fer-hi cap ingerència."

A Catalunya els partits van reaccionar diferent a la decisió europea. Mentre el PSC defensava l'acord, CiU, ERC i ICV ho van titllar d'insuficient.

L'excusa del Govern espanyol per no anar més enllà fou les presses que hi havia a la UE per signar el Tractat i les dificultats posades per països com França. Però

si bé és cert i reconegut el jacobinisme francès, també ho és que els canvis en els percentatges per vetar una decisió a la UE també semblaven qüestions inamovibles i es van acabar canviant. Puigercós assegura que ha faltat voluntat al Govern espanyol, però més que de Zapatero i Moratinos, destaca el paper de fre que han tingut els diplomàtics del Ministeri, a més del fet que, "evidentment, si s'aconseguia això a Europa, Espanya quedava en evidència". Per a Puigercós, la qüestió del valencià "també ha pesat en tot això, però per un excés de prudència del PSOE". També el fins fa poc eurodiputat de CiU Joan Vallvé responsabilitza el PSOE de no haver aconseguit el reconeixement del català i assegura que "el tema es pot reemprendre en qualsevol moment al Consell de Ministres" i a través del reglament lingüístic. Puigercós prefereix situar el proper assalt el 2007, quan es reobri la Constitució per incloure-hi Bulgària i Romania. De moment, Raül Romeva, d'ICV, és qui ha posat una nova pedra a aquest viacrucis, encara que sense èxit, ja que en preguntar al futur president de l'Eurocambra, Josep Borrell, sobre si el preocupava l'euroescepticisme català pel tema de la llengua, aquest li va dir que no.

Un alt funcionari català de la UE assegura que amb episodis com aquest "queda clar que a la UE, si no tens estat, no pots fer res", i que a nivell d'estat "es demostren els límits de l'Espanya plural de Zapatero". A més, assegura que, per a Catalunya, es posa en evidència "la importància de la paradiplomàcia i les relacions internacionals, especialment amb les cancelleries, com la manera més important de crear algun dia un 'cas català' a Europa".

Sigui com sigui, la frustració s'escampa entre els catalans, que veuen de nou com la UE no respon a les seves reivindicacions perquè Espanya no li diu que ho ha de fer en català. Una qüestió molt més sensible que no pas aconseguir que els paquets de tabac anunciïn si maten o no. Precisament un dels principals arguments per incloure el català al IV.10 era evitar l'euroescepticisme, per no dir no l'antieuropeisme, en un territori de la UE de més de 10 milions de persones. Ara més que mai la pedagogia no serà suficient.

Oriol Cortacans

B A S X E S

PREMIS OCTUBRE

2004

PREMI D'ASSAIG JOAN FUSTER

Jurats: *Francesc-Marc Alvaro, Muriel Casals, Josep Fontana, Carles Viver Pi-Sunyer i Vicent Sanchis.*

Els originals hauran de tenir una extensió d'entre 150 i 250 fulls; cada full tindrà entre 1.800 i 2.000 caràcters.

El premi consisteix en una escultura d'Andreu Alfaro més la quantitat de 6.000 euros.

PREMI DE NARRATIVA ANDROMINA

Jurats: *Francesc Calafat, Alfred Mondria, Ramon Pla, Maria Mercè Roca i Francesc Sellés.*

Els originals hauran de tenir una extensió d'entre 150 i 200 fulls, cada full tindrà entre 1.800 i 2.000 caràcters.

El premi consisteix en una escultura d'Andreu Alfaro més la quantitat de 12.000 euros.

PREMI DE POESIA VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

Jurats: *Vicenç Altaió, David Castillo, Marc Granell, Anna Maria Moix i Tònia Passola.*

Els originals hauran de tenir una extensió d'entre 80 i 100 fulls.

El premi consisteix en una escultura d'Andreu Alfaro més la quantitat de 4.000 euros.

PREMI DE TEATRE

Jurats: *Mario Gas, Julio A. Mánez i Carme Portaceli.*

L'extensió dels originals haurà de ser d'entre 80 i 100 fulls.

El premi consisteix en una escultura d'Andreu Alfaro més la quantitat de 4.000 euros.

MÉS INFORMACIÓ:

edicions **3i4** València

Pérez Bayer, 11 - 46002 València
Tel. 963 516 492 - Fax 963 529 872

e-mail: tresiquatre@tresiquatre.com

www.tresiquatre.com